

Färdplan för att fördubbla svensk elproduktion till 2030

För klimatet, konkurrenskraften och utfasning av rysk fossil energi

Centerpartiet

Inledning

Klimatkrisen är akut. Utsläppen ökar och isarna smälter i en rasande takt. Runt om i världen drabbas människor och djur av extremtorka, översvämningar och vattenbrist. Vi ser allt oftare stora bränder som förstör värdefull natur i Sverige och i resten av världen. IPCC:s senaste klimatrapport är tydlig. Det är nu eller aldrig för klimatet. Om vi inte nu agerar kraftfullt, konstruktivt och gemensamt globalt, i EU och i Sverige riskerar vi permanenta förändringar. Skador som aldrig går att återställa.

Vi står inför flera stora utmaningar. Rysslands invasion av Ukraina som orsakat tusentals människors död och tvingat miljontals människor på flykt, finansieras indirekt av EU:s import av ryska fossila bränslen. Så kan vi inte ha det. Vi måste minska utsläppen av växthusgaser och begränsa den globala uppvärmningen till under 1.5 grader. Och vi måste göra EU oberoende av fossil energi, i synnerhet den blodbesudlade gasen och oljan som nu importeras från Ryssland.

Centerpartiet har i många år drivit på och lagt konkreta förslag för ökad elproduktion, för klimatsmart och hållbar energi i Sverige och i EU. Nu måste vi fortsätta ta nya steg framåt. Det är ingen omöjlighet, det har hänt mycket på klimatområdet de senaste åren. EU:s handel med utsläppsrätter har visat sig vara ett effektivt styrmedel för att minska utsläppen och just nu pågår förhandlingar om att bredda systemet till att även omfatta byggnader och transporter. Sverige är världsledande i utvecklingen av nya metoder och innovationer som klimatsmart stål och cement, smarta batterier och biodrivmedel. Men elbilarna ska laddas, industrin ska elektrifieras och det kommer krävas mycket mer elektricitet om vi ska klara omställningen från fossilt till klimatsmart.

Därför presenterar Centerpartiet en färdplan för en fördubblad svensk elproduktion till 2030. I färdplanen har vi samlat befintliga och nya förslag som syftar till att få ett robust svenskt elsystem, mer billig, grön och utsläppsfri el, och en snabb utbyggnad av det förnybara. Förslag som tillsammans möjliggör en framtida elproduktion på minst 330 TWh, vilket innebär en fördubbling från dagens elproduktion. Färdplanens tre delar är följande:

- Öka produktionen av klimatsmart energi
- Förenkla energiproduktion och effektivisering
- Blixtinkalla till nya energisamtal

Vi är redo att ta vårt ansvar och lyssna även till andra partiers konkreta politiska förslag. Låt oss gå från en polariserad energidebatt till en konkret handlingsplan för Sveriges elproduktion. För klimatets, konkurrenskraftens och Sveriges bästa.

Färdplan

1. Öka produktionen av klimatsmart energi

Vind

Havsbaserad vindkraft producerar bara runt 1 TWh per år idag, men potentialen är enorm. Ansökningar har kommit in för att bygga ny havsbaserad vindkraft om uppåt 350 TWh, varav 20 TWh ligger på regeringens bord. Enligt Energiforsk kan 70 TWh anslutas direkt till elnätet utan större åtgärder, vilket motsvarar elanvändningen för 14 miljoner villor under ett år. Centerpartiet vill accelerera byggandet av vindkraft till havs för att nå ett mål om 70 TWh havsbaserad vindkraft till 2030. Centerpartiet vill också fortsätta utbyggnaden av vindkraft på land och vill därför se ett mål om 80 TWh landbaserad vindkraft till 2030, varav 20 TWh har potential att byggas ut redan de första tre åren.

Centerpartiets nya förslag:

- Skapa ett snabbspår för att ersätta äldre vindkraftverk med nyare, större verk som genererar mer energi
- Förenkla och snabba på utbyggnaden genom att återinföra vindkraftssamordnarna som regeringen avskaffade vid årsskiftet.
- Ge kommunerna statligt stöd för att uppdatera sina vindkraftsplaner med 100 miljoner kr.
- Genomför EU-kommissionens förslag till snabbspår för förnybar energi, REPowerEU: ringa in lämpliga land- och havsområden och påskynda tillståndsprocesser.
- Underlätta för kommunerna att uppdatera vindkraftsplaner med hjälp av EU-kommissionens kartläggningar för snabb utbyggnad.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Regeringen ska omgående godkänna inkomna ansökningar för vindkraft. Regeringen och Svenska kraftnät ska prioritera havsbaserad vind i södra Sverige.
- Se över lagstiftningen som hämmar investeringar och skapar osäkerhet för företagen.
- Minska vindkraftens störningar för närboende. Det ska bli möjligt att stänga av varningsbelysning när det inte finns några flygplan i närheten.
- Se över gränserna i nätregleringen för att inte befintlig vindkraft ska minska sin produktion av lönsamhetskäl

Uppskattad kostnad: minst 122 miljoner kronor.

Vatten

Vattenkraften är en stor och pålitlig del av Sveriges elproduktion, som har potential att producera ännu mer. Enligt en studie från Skellefteå Kraft och Sweco går det att höja effekten i de tio största älvarna med 24 procent. Vattenkraften kan bidra med mer effekt, samtidigt som vi värnar miljö och biologisk mångfald. Under de kommande 20 åren ska all svensk vattenkraft få nya miljötillstånd där vattenkraftselen kombineras med miljöåtgärder. Det är välkommet och nödvändigt. Men den småskaliga vattenkraften behövs fortfarande, inte minst för att den skapar viktig försörjningstrygghet lokalt. Med rätt förutsättningar kan den biologiska mångfalden dessutom öka samtidigt som småskalig vattenkraft kan öka sitt energi- och effektbidrag. Det kräver att både lagstiftning och åtgärdsplaner ses över innan prövningarna av vattenkraftens miljötillstånd fortsätter.

Centerpartiets nya förslag:

- Ta fram en plan för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Pausa omprövningar av vattenkraftens miljötillstånd till dess att brister i lagstiftning och åtgärdsplaner rättats till.

Sol

Solel är billigt att installera och går att bygga på allt från glesbygdens fält och lador till tak i Stockholms mest tätbebyggda områden. Det är också en energikälla som privatpersoner snabbt, enkelt och billigt kan bidra med på egen hand.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Slopa skatten för produktion av solel för eget bruk.
- Ge skatteavdrag till personer som äger andelar i mindre solcellsanläggningar på flerfamiljshus.
- Underlätta för dem som vill investera i gemensam solenergianläggning (solkooperativ).

Uppskattad kostnad: minst 20 miljoner kronor.

Kärnkraft

Kärnkraften kommer att spela roll för svensk elförsörjning för ett antal år framåt och Centerpartiet kommer fortsatt inte medverka till politiska beslut som i förtid stänger svensk kärnkraft. Det har varit vår linje i de energiöverenskommelser vi slutit sedan 2009 och framåt – kärnkraften får växa på egna meriter. Med tanke på hur lång tid det tar att bygga ny kärnkraft kan inte nya reaktorer på kort sikt ersätta fossil energi från Ryssland. Det går inte heller att återstarta nedlagda reaktorer. Men däremot är det möjligt att producera mer el i de reaktorer som redan är igång i Sverige.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Att befintliga reaktorer utnyttjas fullt ut. Idag skulle ytterligare 2 TWh kunna produceras bara genom effekthöjande åtgärder. Sverige behöver klimatsmart el för minskade klimatutsläpp och ökad elproduktion.

Biokraft

Mer än en tredjedel av Sveriges energianvändning kommer från bioenergi. I elsystemet är den förnybara och stabila biokraften viktig. Biokraft genereras från bland annat avfall och restprodukter inom skogsindustrin. Biokraften producerade omkring 13 TWh 2021, och det finns stor potential att öka produktionen.

Centerpartiets nya förslag:

- Slopas skatten på bio-oljor för elproduktion och uppvärmning.
- Ta fram en kraftvärme-strategi som skapar incitament för produktion av mer biokraft, tar tillvara på befintlig biokraft samt främjar användningen av biogas.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Låt effektreserven bli förnybar. Ersätt den fossila oljan i effektreserven – de kraftverk, exempelvis i Karlshamn, som sätts igång när det är väldigt kallt eller liknande – med förnybara alternativ.
- Gör det lagligt att förändra effektreserven så att den består av mer än bara kraftverk, exempelvis genom en kombination av vindkraft och batterier.

Uppskattade kostnad: minst 10 miljoner kronor i slopad skatt på biooljor.

2. Förenkla energiproduktion och effektivisering

Öka lokalt stöd för ny produktion och nya nät

Centerpartiets nya förslag:

- Återför 12 miljarder kronor från Svenska kraftnät till elkonsumenterna som kompensation för fjolårets höga elpriser.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Ge närboende, inte bara markägare, ersättning när de påverkas av exempelvis vindkraftverk, för att öka lokal acceptans.
- Utred om markägare kan få ersättning när elnät byggs på deras mark.
- Möjliggör att kommunala veton kommer in tidigare i planeringsprocesser.
- Möjliggör regionaliserad fastighetskatt för industri- och elproducerande fastigheter

Kapa regelhinder för nya investeringar i förnybar energiproduktion

Centerpartiets nya förslag:

- Inför ett snabbspår för förnybar energiproduktion i linje med EU-kommissionens förslag nästa mandatperiod.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Kapa regelhinder som står i vägen för investeringar i grön teknik och energiproduktion genom att reformera miljö tillståndsprocesserna.
- Gör det möjligt för domstolar och myndigheter att väga in ett projekts klimatnytta när de fattar beslut.

Uppskattad kostnad: 100 miljoner kronor för att stärka domstolars och myndigheters kompetens.

Effektivisera energianvändningen i hela samhället

Centerpartiets nya förslag:

- Öka anslagen till energiforskningen med 390 miljoner kr till år 2024.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Utvidga det gröna avdraget till att omfatta energieffektiviserande åtgärder i hemmet. Idag sänker det så kallade "gröna avdraget" skatten för installation av solceller, batterier för lagring av egenproducerad el eller laddning för elfordon.
- Inför kortare avskrivningstider på miljö- och klimatsmarta investeringar, som exempelvis energieffektivisering.

Uppskattad kostnad: 420 miljoner kronor.

Förbättra regeringens och myndigheternas styrning

Centerpartiets befintliga förslag:

- Skapa tydligare ledarskap och ansvar på myndighetsnivå. Sätt upp ett ambitiöst planeringsmål för att elsystemet ska kunna inrymma minst 330 TWh. Det innebär mer än en fördubbling från idag.
- Svenska kraftnät måste snabbt investera i åtgärder för att lösa flaskhalsar i systemet och få ett mer långsiktigt ansvar för pålitlig elförsörjning.
- Skapa ett mer flexibelt system med energimarknadslösningar som lagrar när användningen är låg och är pålitligt när användningen är hög.
- Bygg ut energilagringen i form av batterier och vätgas för att jämna ut regionala skillnader och undvika tillfällig energibrist.
- Förbättra distributionen. Sverige producerar ett överskott men överföringen från platser där energi produceras till där den konsumeras är undermålig.

3. Blixtinkalla till nya energisamtal

Med Centerpartiets förslag kan vi fördubbla svensk elproduktion till 2030. Men vi kan inte genomföra förslagen på egen hand. Centerpartiet vill se en ny energiuppgörelse som konkretiserar åtgärder för ett robust svenskt elsystem, mer billig, grön och utsläppsfri el, och en snabb utbyggnad av det förnybara. För att komma framåt, för Sveriges bästa, vill Centerpartiet att regeringen blixtinkallar riksdagspartierna till nya energisamtal. Det är bråttom.

<u>Åtgärd</u>	<u>Kostnad</u>
<i>Vindkraft</i>	<i>Minst 122 miljoner kronor</i>
<i>Solenergi</i>	<i>Minst 20 miljoner kronor</i>
<i>Biokraft</i>	<i>Minst 10 miljoner kronor</i>
<i>Kapa regelhinder för nya investeringar i förnybar energiproduktion</i>	<i>Minst 100 miljoner kronor</i>
<i>Energieffektiviseringar</i>	<i>Minst 420 miljoner kronor</i>
<u>Total kostnad</u>	<u>Ca 672 miljoner kronor</u>
<i>Återbäring till elkonsumenterna</i>	<i>12 miljarder kronor</i>